

Trafikutskottets betänkande 2025/26:TU22

Åtgärder mot manipulation och missbruk av färdskrivare

Sammanfattning

I propositionen föreslår regeringen en ny lag om åtgärder mot manipulation och missbruk av färdskrivare med bestämmelser bl.a. om stärkta befogenheter för poliser och bilinspektörer vid misstänkta överträdelser och ett skärpt straff för manipulation av färdskrivare. Regeringen föreslår även ändringar i fordonslagen (2002:574), bl.a. i fråga om att kontrolltjänstemän ska ha rätt till tillträde till enskilda områden för att utföra flygande inspektioner och andra kontroller av fordon och fordons utrustning. Vidare föreslår regeringen att en hänvisning i lagen (2016:319) om skydd för geografisk information ändras.

Utskottet tillstyrker regeringens lagförslag med den ändringen att lagarna ska träda i kraft den 1 augusti 2026.

I betänkandet finns ett särskilt yttrande (S, V, MP).

Behandlade förslag

Proposition 2025/26:256 Kraftfullare åtgärder mot manipulation och allvarligt missbruk av färdskrivare.

Innehållsförteckning

Utskottets förslag till riksdagsbeslut	3
Redogörelse för ärendet	4
Ärendet och dess beredning.....	4
Utskottets överväganden.....	5
Regeringens lagförslag	5
Utskottets ställningstagande.....	12
Särskilt yttrande.....	13
Regeringens lagförslag (S, V, MP).....	13
<i>Bilaga 1</i>	
Förteckning över behandlade förslag.....	14
Propositionen	14
<i>Bilaga 2</i>	
Regeringens lagförslag	15

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

Regeringens lagförslag

Riksdagen antar regeringens förslag till

1. lag om åtgärder mot manipulation och missbruk av färdskrivare,
2. lag om ändring i fordonslagen (2002:574),
3. lag om ändring i lagen (2016:319) om skydd för geografisk information, med den ändringen att lagarna ska träda i kraft den 1 augusti 2026.

Därmed bifaller riksdagen delvis proposition 2025/26:256 punkterna 1–3.

Stockholm den 2 juni 2026

På trafikutskottets vägnar

Ulrika Heie

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Ulrika Heie (C), Thomas Morell (SD), Aylin Nouri (S), Maria Stockhaus (M), Mattias Ottosson (S), Patrik Jönsson (SD), Åsa Karlsson (S), Sten Bergheden (M), Helena Gellerman (L), Carina Ödebrink (S), Ann-Sofie Lifvenhage (M), Malin Östh (V), Magnus Jacobsson (KD), Johanna Rantsi (M), Linus Lakso (MP), Crister Carlsson (M) och Zara Leghissa (S).

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

I detta betänkande behandlas regeringens proposition 2025/26:256 Kraftfullare åtgärder mot manipulation och allvarligt missbruk av färdskrivare. Regeringens förslag till riksdagsbeslut finns i bilaga 1 och regeringens lagförslag finns i bilaga 2. En förteckning över behandlade förslag finns i bilaga 1.

I propositionen finns en redogörelse för ärendets beredning fram till regeringens beslut om propositionen.

Utskottets överväganden

Regeringens lagförslag

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen antar regeringens förslag till en ny lag om åtgärder mot manipulation och missbruk av färdskrivare samt förslag till ändringar i fordonslagen och lagen om skydd för geografisk information med den ändringen att lagarna ska träda i kraft den 1 augusti 2026.

Jämför det särskilda yttrandet (S, V, MP).

Bakgrund

Gällande EU-rätt

För att harmonisera konkurrensvillkoren mellan transportföretag på vägtransportområdet och för att förbättra trafiksäkerheten och förarnas arbetsförhållanden finns regler om kör- och vilotider. För att det ska gå att kontrollera att reglerna följs finns krav på att färdskrivare ska vara installerade och användas i fordon som omfattas av regelverket. Färdskrivare ska i princip användas i samtliga vägfordon med en totalvikt som överstiger 3,5 ton eller som används för transport av fler än nio personer inklusive föraren. Från och med den 1 juli 2026 ska färdskrivare i vissa fall även användas i fordon med en totalvikt som överstiger 2,5 ton.

Bestämmelser om skyldigheter och krav i fråga om färdskrivare finns i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 165/2014 om färdskrivare vid vägtransporter (EU:s färdskrivarförordning). I EU:s färdskrivarförordning finns ett antal regler som syftar till att säkerställa färdskrivarens tillförlitlighet och motverka missbruk. Enligt förordningen är det bl.a. förbjudet att förfälska, dölja, hemlighålla eller förstöra uppgifter på diagrambladet, i färdskrivaren, på förarkortet eller på utskriften från färdskrivaren. Det är också förbjudet att manipulera färdskrivare, diagramblad eller förarkort så att uppgifter eller utskriften förfälskas, hemlighålls eller förstörs. Fordonet får inte ha någon anordning som gör det möjligt att manipulera färdskrivaren. Vidare anges att föraren endast får inneha ett giltigt förarkort och endast får använda sitt eget personliga kort. Transportföretag och förare är skyldiga att se till att färdskrivare och förarkort fungerar och att färdskrivare och förarkort eller diagramblad används på rätt sätt.

Väg- och företagskontroller

Kontroller av att reglerna om kör- och vilotider och färdskrivare följs görs i Sverige dels vid s.k. företagskontroller, dels vid vägkontroller. Bestämmelser

om sådana kontroller finns framför allt i fordonslagen (2002:574) och i förordningen (2004:865) om kör- och vilotider samt färdskrivare, m.m. Företagskontroller utförs av Transportstyrelsen, vanligen genom att myndigheten begär in uppgifter – bl.a. diagramblad eller filer från förarkort och digitala färdskrivare – från de företag som står under myndighetens tillsyn, dvs. svenska företag som utför färdskrivarpliktiga transporter. Uppgifterna granskas av särskilt förordnade tjänstemän vid Transportstyrelsen. Vägkontroller av kör- och vilotider och färdskrivare utförs av Polismyndigheten och är en del av myndighetens trafikövervakningsverksamhet. Vägkontroller spelar särskilt stor roll för att upptäcka manipulation av färdskrivare, eftersom manipulation sällan kan uppdagas vid Transportstyrelsens granskning av inhämtade uppgifter. Såväl svenska som utländska fordon kontrolleras vid en vägkontroll som genomförs av poliser och bilinspektörer. En bilinspektör är en civil tjänsteman inom Polismyndigheten med fordonsteknisk kompetens.

Det finns särskilda utbildningskrav för dem som utför kontroller av kör- och vilotider och färdskrivare. Alla poliser i yttre tjänst kan arbeta med trafikövervakning och utföra t.ex. hastighetskontroller och nykterhetskontroller av förare, men det är enbart de som har genomgått föreskriven utbildning som får kontrollera kör- och vilotider och färdskrivare. Hos Polismyndigheten finns ca 360 utbildade poliser och bilinspektörer med behörighet att utföra sådana kontroller.

Sanktioner vid överträdelser

Förordningen om kör- och vilotider samt färdskrivare, m.m. innehåller även bestämmelser om ansvar vid överträdelser av regelverket. De påföljder som aktualiseras kan vara såväl administrativa som straffrättsliga. Både förare och företag kontrolleras vid en väg- respektive företagskontroll och både förare och transportföretag kan hållas ansvariga vid överträdelser. En sanktion kan påföras ett transportföretag såväl efter en vägkontroll som vid en företagskontroll. Föraren kan dock inte hållas ansvarig vid en företagskontroll, utan enbart i samband med eller efter en vägkontroll. Ett transportföretag som inte har följt de regler som gäller för företaget eller som inte har gjort vad det ska för att förhindra sina förares överträdelser ska i regel påföras sanktionsavgift. För förare som bryter mot reglerna föreskrivs i huvudsak penningböter.

Under 2024 ändrades EU-regelverket på så sätt att det numera föreskrivs att medlemsstaterna ska göra det möjligt för de behöriga myndigheterna att besluta om sanktioner för förare och företag för överträdelser av EU:s färdskrivarförordning som upptäcks i en medlemsstat, även om överträdelserna har begåtts i en annan medlemsstat. En motsvarande bestämmelse har sedan tidigare gällt även för överträdelser av EU:s kör- och vilotidsförordning. I mars 2025 ändrades ansvarsbestämmelserna i förordningen om kör- och vilotider samt färdskrivare, m.m. så att en sanktionsavgift ska påföras även för överträdelser av EU:s färdskrivarförordning som har begåtts i en annan stat inom

Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES) eller i Schweiz men som upptäcks i Sverige. Det gäller även för förare, oavsett hemvist.

Manipulation av färdskrivare är, till skillnad från många andra överträdelser på området, enbart belagt med straff och kan alltså inte leda till att föraren eller företaget påförs någon sanktionsavgift. Straffet är böter, enligt förordningen om kör- och vilotider samt färdskrivare, m.m. Såväl förare som företrädare för företag som använt sig av fordon med manipulerade färdskrivare kan dömas till ansvar för manipulationen.

Propositionen

Ny lag om åtgärder mot manipulation och missbruk av färdskrivare

Regeringen föreslår i propositionen att det införs en ny lag med bestämmelser om åtgärder som får vidtas vid misstänkt manipulation eller allvarligt missbruk av färdskrivare och bestämmelser om straff för den som manipulerar en färdskrivare eller tar befattning med manipulationsutrustning.

Enligt regeringens bedömning kan möjligheten att vidta åtgärder, såsom kroppsvisitation och genomsökning av fordon, vara nödvändig för att kunna utreda och lagföra manipulation och allvarligt missbruk av färdskrivaren och omhändertata förarkort som ska återkallas. I 2 kap. regeringsformen finns föreskrifter om grundläggande fri- och rättigheter. Föreskrifterna innebär bl.a. att var och en gentemot det allmänna är skyddad mot kroppsvisitation, husrannsakan och liknande intrång (2 kap. 6 §). Skyddet mot husrannsakan omfattar även genomsökning av fordon. Av 2 kap. 20 § regeringsformen följer att skyddet mot kroppsvisitation och husrannsakan enbart får begränsas under vissa förutsättningar och endast om begränsningen görs genom lag.

Regeringen föreslår i propositionen att brott som rör manipulation av färdskrivare framöver ska ha fängelse i straffskalan. Vidare föreslår regeringen ett straffansvar för den som tillverkar, överlåter och på andra sätt tar befattning med manipulationsutrustning. Även i det fallet föreslås fängelse ingå i straffskalan. Av 8 kap. 3 § första stycket regeringsformen följer att annan rättsverkan av brott än böter inte får meddelas på lägre föreskriftsnivå än lag. Även förslaget i det avsnittet kräver alltså att föreskrifterna meddelas genom lag.

Enligt regeringens bedömning passar de i propositionen föreslagna bestämmelserna om ingripanden och ansvar vid överträdelser av färdskrivareglerna mindre väl in i fordonslagen eller någon annan lag på vägtransportområdet. Regeringen anser att de därför bör samlas i en ny lag, lämpligen benämnd lagen om åtgärder mot manipulation och missbruk av färdskrivare.

Regler för ingripanden vid misstänkt manipulation och missbruk av färdskrivare

Kroppsvsitation och genomsökning av fordon vid misstanke om allvarligt missbruk av färdskrivare

Regeringen föreslår att om det skäligen kan antas att en förare har missbrukat ett fordonets färdskrivare allvarligt genom att ha använt ett förarkort som han eller hon inte är rättmätig innehavare av, ska en polis vid en vägkontroll få genomsöka fordonet eller fordonståget och kroppsvisitera föraren. Det får göras om det behövs för att söka efter förarkort som kan ha använts vid missbruket och det kan antas att ett sådant kort då kan hittas.

Regeringen framför att de befintliga möjligheterna att söka efter förarkort är otillräckliga. För att överträdelser, såsom användning av någon annans förarkort eller ett förfalskat förarkort, ska kunna utredas på ett ändamålsenligt sätt i samband med en vägkontroll finns det skäl att säkerställa att det finns en rättslig grund för ingripanden och klargöra kontrolltjänstemännens befogenheter. Regeringen bedömer att genomsökning av fordon och kroppsvsitation är effektiva och verkningsfulla åtgärder för att kunna utreda överträdelser kopplade till missbruk av färdskrivaren. Uppstår misstanke om att föraren t.ex. har använt sig av någon annans förarkort bedöms några mindre ingripande åtgärder inte finnas för att hitta ett sådant kort, såvida föraren inte frivilligt överlämnar det.

Regeringen anger att om det finns förarkort i fordonet som har använts för att missbruka färdskrivaren är det mest sannolikt att det har placerats i anslutning till färdskrivarens fordonsenhet, dvs. normalt i förarhytten. Det går dock inte att utesluta att det t.ex. kan ha placerats i en släpvagn. En genomsökning bör därför vid behov kunna göras av hela ekipaget, dvs. av fordonståget.

Genomsökning av fordon och omhändertagande av föremål vid misstanke om manipulation av färdskrivare

Regeringen föreslår i propositionen att en bilinspektör ska få genomsöka ett fordon eller fordonståg för att söka efter föremål som kan ha använts vid manipulation av färdskrivaren om det vid en kontroll av fordonets färdskrivare skäligen kan antas att den är manipulerad. En bilinspektör ska under samma förhållanden få omhänderta föremål som har påträffats i eller invid fordonet eller fordonståget, om det har betydelse för en utredning av manipulationsbrott eller skäligen kan antas bli förverkat på grund av ett sådant brott. Åtgärderna ska få vidtas om dröjsmål innebär fara. Regeringen bedömer i sammanhanget att det vid misstänkt manipulation av färdskrivare är tillräckligt med de befogenheter som en polis enligt rättegångsbalken har att kunna företa husrannsakan och kroppsvsitation och ta föremål i beslag om dröjsmål innebär fara.

Regeringen anger i propositionen att en bilinspektör många gånger är den som har störst möjlighet att upptäcka manipulation, och att om bilinspektörer får möjligheter att ingripa vid misstänkt manipulation innebär det att kontroller kan utföras mer effektivt, bl.a. eftersom man inte behöver vänta på bistånd från

en polis om situationen brådskar. Regeringen anför att förutsättningarna för en bilinspektör att genomsöka ett fordon vid misstanke om manipulation ska likna dem som gäller för en polis enligt rättegångsbalkens regler. Befogenheten att genomsöka fordonet vid manipulation bör därför gälla om dröjsmål innebär fara. Om situationen brådskar bör det alltså finnas möjlighet att omedelbart kunna vidta en genomsökning. Det kan t.ex. vara fallet om man i samband med en vägkontroll kan misstänka att det finns lös utrustning i fordonet som kan ha använts vid manipulationen. Om det däremot finns förutsättningar att avvakta ett beslut från åklagare eller undersökningsledare kan bilinspektören inte ingripa med stöd av den nu föreslagna befogenheten. Mot bakgrund av att även av bilinspektörer gör kontroller av färdskrivare och nu även föreslås få genomsöka fordonet, bör en bilinspektör under samma förhållanden ges en rätt att omhändertaga föremål vid misstänkt manipulation.

Verkställighet, anmälan och dokumentation

Regeringen föreslår att kroppsvisitation som innefattar undersökning av förarens kläder ska genomföras så avskilt som förhållandena medger. Om möjligt ska ett vittne närvara. Den som genomför en genomsökning, en kroppsvisitation eller ett omhändertagande av föremål ska omgående anmäla det till någon inom Polismyndigheten som myndigheten utsett att fullgöra uppgiften som undersökningsledare. Den som tar emot anmälan ska ta ställning till om en förundersökning ska inledas. Om anmälan avser ett föremål som omhändertagits ska den som tar emot anmälan skyndsamt pröva om föremålet ska tas i beslag eller återlämnas till den som egendomen omhändertogs från, om det inte finns särskilda skäl att lämna den till någon annan. Den som genomfört en genomsökning av ett fordon eller en kroppsvisitation eller omhändertagit ett föremål ska ansvara för att protokoll upprättas.

Regeringen anger i propositionen att en kroppsvisitation som genomförs med stöd av den föreslagna lagen kommer att ske i samband med en vägkontroll. En kroppsvisitation ska alltid genomföras på ett sätt som innebär ett så litet obehag som möjligt. Det innebär att särskild hänsyn kan behöva tas, t.ex. i fråga om på vilket sätt visitationen genomförs, om den som utför visitationen har ett annat kön än den som blir visiterad.

Regeringen konstaterar att det är av stor vikt ur rättssäkerhets- och kontrollsynpunkt att beslut om genomsökning och kroppsvisitation dokumenteras. Därför införs bestämmelser om att protokoll ska föras över sådana åtgärder och om vilka uppgifter som ska framgå av protokollet. Även ett omhändertagande av föremål bör protokollföras.

Straffansvar vid manipulation av färdskrivare och vid hantering av manipulationsutrustning

Regeringen bedömer att gärningar som rör manipulation av färdskrivare och befattning med manipulationsutrustning bör vara straffsanktionerade. Enligt regeringen framstår det som lämpligt att ha samma typ av sanktion för de olika förehavanden som anknyter till manipulation av färdskrivare. Regeringen

föreslår därför att straffet för färdskrivarmanipulation ska vara böter eller fängelse i högst ett år för den som

1. förfalskar eller raderar uppgifter på ett diagramblad till en färdskrivare eller på en utskrift från en färdskrivare, eller gör sådana uppgifter oläsliga
2. förfalskar, blockerar eller raderar uppgifter som lagras i eller överförs från en färdskrivare eller som lagras på eller överförs från ett förarkort
3. manipulerar färdskrivare, diagramblad eller förarkort så att uppgifter eller utskrifter kan förfalskas, blockeras eller raderas eller
4. använder ett fordon som är försett med utrustning eller anordning som kan utföra det som anges i 2 eller 3.

Regeringen anger att straffskalan för ett brott ska spegla dess allvar, och att den bötespåföljd som föreskrivs i förordningen om kör- och vilotider samt färdskrivare, m.m. för den som bryter mot förbudet mot manipulation inte återspeglar brottets allvarlighetsgrad. Strafnivån för dessa brott bör därför höjas och vara böter eller fängelse i högst ett år. Mot bakgrund av bl.a. att fängelse föreslås ingå i straffskalan bedömer regeringen att det är lämpligt att i den föreslagna lagen direkt i straffbestämmelser beskriva samtliga otillåtna förfaranden som ska täckas av lagens straffsanktion.

Regeringen föreslår också att den som tillverkar, utvecklar, innehar, distribuerar eller överlåter produkter som är konstruerade eller avsedda för att manipulera färdskrivaren eller färdskrivaruppgifter eller bjuder ut sådana produkter till försäljning ska dömas till böter eller fängelse i högst ett år, om ansvar inte kan dömas ut för färdskrivarmanipulation.

Ytterligare befogenheter vid vissa kontroller

I propositionen föreslår regeringen ändringar i fordonslagen som innebär ytterligare befogenheter vid vissa kontroller. Det gäller dels tillträde till enskilt område, dels flytt av fordon under pågående kontroll.

Tillträde till enskilt område

Regeringen föreslår att kontrolltjänstemän ska ha rätt till tillträde till enskilda områden som används i samband med transporter, om fordon som används i yrkesmässig trafik, i taxitrafik eller av företag som utför färdskrivarpliktiga transporter kan antas anträffas där. Rätten ska gälla vid flygande inspektioner och vid kontroller av färdskrivare, taxameter och särskild utrustning för taxifordon i fråga om fordon som anträffas i trafik eller som kan antas ha använts i trafik i nära anslutning till anträffandet.

Regeringen anser att för att komplettera de kontroller som utförs längs med vägnätet och för att möta ett behov av eventuellt ökat antal flygande inspektioner kan dessa behöva äga rum på fler ställen. Regeringen föreslår därför att flygande inspektioner och andra kontroller, t.ex. i fråga om färdskrivarens funktion, bör kunna äga rum på andra områden där fordon som nyligen har använts i trafik kan förväntas befinna sig. Områden som kan lämpa sig för

sådana inspektioner och kontroller kan t.ex. vara inhägnade uppställningsplatser längs med vägnätet, olika sorters logistikcenter, terminaler eller andra områden där på- och avlastning sker, dvs. områden som används i samband med transporter.

En förutsättning för att kontroller av fordon ska kunna genomföras är att den som utför kontrollen har tillträde till såväl fordonet som de lokaler eller andra områden där kontrollen får utföras. I fordonslagen anges därför att kontrolltjänstemän har rätt till tillträde till fordon, företagslokaler eller liknande och områden i anslutning till dessa (3 kap. 3 §). För att säkerställa att kontroller kan utföras även på områden som används i samband med transporter bör det enligt regeringen införas en uttrycklig bestämmelse i fordonslagen om kontrolltjänstemäns tillträde till dessa platser, eftersom de nu aktuella platserna normalt sett inte ägs eller disponeras av transportföretaget i fråga utan av en tredje part, vanligen en privat aktör. En inspektion eller kontroll på ett sådant område innebär att den äger rum hos någon som inte ansvarar för fordonet eller utrustningen.

Flytt av fordon under pågående kontroll

Regeringen föreslår att en polis eller en bilinspektör vid kontroll av ett fordon som anträffas i trafik ska få besluta att fordonet ska flyttas till en annan lämplig plats, om det behövs för att kontrollen ska kunna utföras på ett säkert sätt eller om det saknas förutsättningar för att genomföra nödvändiga kontroller på den plats där fordonet stoppas.

Regeringen anger att det kan uppstå behov av att flytta fordonet under pågående kontroll. Exempelvis kan det vid en kontroll av ett fordon's färdskrivare framkomma indikationer på att färdskrivaren är manipulerad, och en kontroll av att manipulationsutrustning inte är installerad ska då göras. En sådan kontroll kan kräva tillgång till ytterligare kontroll- eller analysutrustning. Regeringen anser att en generell befogenhet att flytta fordon under pågående kontroll därför bör införas.

Ändrad hänvisning till luftfartslagen

Regeringen föreslår att hänvisningen till luftfartslagen (2010:500) i lagen (2016:319) om skydd för geografisk information ska ändras. Regeringen anger i propositionen att den aktuella bestämmelsen gäller förbud mot bl.a. fotografering från luftfartyg inom eller av vissa militära restriktionsområden, och att den har fått en ny beteckning och ändrats redaktionellt. Ingen ändring i sak är avsedd.

Ikraftträdande

Regeringen föreslår att lagändringarna träder i kraft den 1 juli 2026.

Förslagets konsekvenser

Regeringen bedömer sammantaget att förslagen kommer att förbättra trafiksäkerheten och förarnas arbetsmiljö och stärka konkurrensen på lika villkor inom vägtransportområdet.

Enligt regeringen berör förslagen främst svenska och utländska transportföretag och förare som kör färdskrivarpliktiga vägfordon i Sverige. Även de som installerar, tillverkar eller säljer manipulationsutrustning berörs.

Vidare bedömer regeringen att förslagen förenklar och förbättrar Polismyndighetens och Åklagarmyndighetens möjlighet att utreda och lagföra misstänkt manipulation. Förslagen bedöms även stärka de kontroller som Polismyndigheten och Transportstyrelsen gör samt öka effektiviteten. De tillkommande uppgifter som förslagen medför för myndigheterna bedöms kunna hanteras inom respektive myndighets befintliga ekonomiska ramar.

Utskottets ställningstagande

Utskottet välkomnar regeringens förslag till lagändringar med åtgärder som syftar till att stärka möjligheterna att upptäcka och ingripa vid manipulation eller allvarligt missbruk av ett vägfordons färdskrivare. Utskottet anser att de föreslagna lagändringarna gör det möjligt att vidta kraftfulla åtgärder mot den allvarliga brottslighet som manipulation eller allvarligt missbruk av färdskrivare utgör. Utskottet instämmer i regeringens bedömning att förslagen sammantaget kommer att förbättra trafiksäkerheten och förarnas arbetsmiljö och stärka konkurrensen på lika villkor inom vägtransportområdet.

Mot bakgrund av detta anser utskottet att riksdagen bör anta regeringens lagförslag med den ändringen att lagarna träder i kraft den 1 augusti 2026.

Särskilt yttrande

Regeringens lagförslag (S, V, MP)

Aylin Nouri (S), Mattias Ottosson (S), Åsa Karlsson (S), Carina Ödebrink (S), Malin Östh (V), Linus Lakso (MP) och Zara Leghissa (S) anför:

Vi välkomnar förslag som stärker möjligheterna att upptäcka och ingripa mot manipulation och allvarligt missbruk av färdskrivare. Fusk med färdskrivare är något som hotar trafiksäkerheten, försämrar arbetsmiljön för chaufförer och snedvrider konkurrensen inom transportsektorn.

Vi anser samtidigt att det inte enbart räcker med skärpt lagstiftning och utökade befogenheter på papperet. I likhet med bl.a. Sveriges Åkeriföretag, Seko och Svenska Transportarbetareförbundet ser vi att det även behövs effektiva och återkommande kontroller på väg samt att poliser och bilinspektörer har rätt kompetens, resurser, utbildning och verktyg för att kunna genomföra en ändamålsenlig tillsyn i hela landet. Vi vill i sammanhanget även påminna om vad vi återkommande, senast i betänkande 2025/26:TU14, har uppmärksammat i fråga om att en särskild yrkestrafikinspektion skulle kunna vara ett verktyg för det fortsatta tillsynsarbetet.

Vi konstaterar även att bl.a. Svenska Transportarbetareförbundet och Juridiska fakultetsnämnden vid Stockholms universitet har pekat på att fusk i form av manipulation av färdskrivare ofta sker organiserat och systematiskt och att transportföretag inte sällan bär ett ansvar. Vi anser att arbetet mot manipulation måste vara en del av ett bredare arbete mot arbetslivskriminalitet och osund konkurrens i transportsektorn och att ansvaret inte bara får läggas på enskilda förare.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Propositionen

Proposition 2025/26:256 Kraftfullare åtgärder mot manipulation och allvarligt missbruk av färdskrivare:

1. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om åtgärder mot manipulation och missbruk av färdskrivare.
2. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i fordonslagen (2002:574).
3. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (2016:319) om skydd för geografisk information.

BILAGA 2

Regeringens lagförslag

1 Förslag till lag om åtgärder mot manipulation och missbruk av färdskrivare

Härigenom föreskrivs följande.

Lagens innehåll

1 § Denna lag innehåller bestämmelser om åtgärder som får vidtas vid misstänkt manipulation eller allvarligt missbruk av färdskrivare, och bestämmelser om straff för den som manipulerar en färdskrivare eller tar befattning med manipulationsutrustning.

Ordförklaringar

2 § I denna lag betyder

färdskrivare: utrustning som enligt särskilda föreskrifter ska användas i ett fordon för att automatiskt eller halvautomatiskt visa, registrera, skriva ut, lagra och lämna detaljerad information om fordonets förflyttningar och om förarens aktiviteter,

förarkort: ett smartkort, avsett att användas tillsammans med en färdskrivare, som identifierar föraren och gör det möjligt att lagra och överföra data om förarens aktiviteter.

3 § I denna lag har *fordon* och *fordonståg* samma betydelse som i lagen (2001:559) om vägtrafikdefinitioner och *bilinspektör* samma betydelse som i fordonslagen (2002:574).

Bestämmelser i annan lagstiftning om befogenheter vid kontroll av färdskrivare

4 § Bestämmelser om rätt till tillträde till fordon, lokaler och områden för att kontrollera ett fordons färdskrivare och om provkörning av fordonet vid sådan kontroll finns i fordonslagen (2002:574).

Genomsökning av fordon och kroppsvisitation av förare vid misstanke om allvarligt missbruk av en färdskrivare

5 § En polisman får vid en vägkontroll genomsöka ett fordon eller fordonståg och kroppsvisitera fordonets förare, om

1. det skäligen kan antas att föraren allvarligt har missbrukat fordonets färdskrivare genom att ha använt ett förarkort som han eller hon inte är rättmätig innehavare av,
2. det behövs för att söka efter ett sådant förarkort, och
3. det därigenom kan antas att förarkortet kan hittas.

6 § Kroppsvisitation som innebär en undersökning av förarens kläder ska genomföras så avskilt som förhållandena medger. Om möjligt ska ett vittne närvara.

Genomsökning av fordon och omhändertagande av föremål vid misstanke om manipulation av en färdskrivare

7 § En bilinspektör får genomsöka ett fordon eller fordonståg, om

1. det vid en kontroll av fordonets färdskrivare skäligen kan antas att färdskrivaren är manipulerad,
2. det behövs för att söka efter föremål som kan ha använts vid manipulationen, och
3. det är fara i dröjsmål.

8 § En bilinspektör får omhänderta ett föremål, som vid en kontroll av ett fordonets färdskrivare påträffas i eller invid fordonet, om

1. det skäligen kan antas att föremålet har betydelse för utredning av brott enligt denna lag eller bli förverkat på grund av ett sådant brott, och
2. det är fara i dröjsmål.

Anmälan av åtgärder

9 § Den som genomför en åtgärd enligt 5, 7 eller 8 § ska omgående anmäla det till någon inom Polismyndigheten som myndigheten utsett att fullgöra uppgiften som undersökningsledare. Den som tar emot anmälan ska ta ställning till om en förundersökning enligt 23 kap. rättegångsbalken ska inledas. Om anmälan avser ett föremål som omhändertagits ska den som tar emot anmälan skyndsamt pröva om föremålet ska tas i beslag enligt bestämmelserna i 27 kap. rättegångsbalken eller återlämnas till den som egendomen omhändertogs från, om det inte finns särskilda skäl att lämna den till någon annan.

Protokoll

10 § Protokoll ska föras över åtgärder enligt denna lag. Av protokollet ska det framgå

1. vem som fattade beslut om åtgärden och grunden för beslutet,
2. vem eller vilka som deltog i åtgärden och när den genomfördes,
3. vem eller vilka som åtgärden riktade sig mot,
4. om föremål omhändertagits, och
5. vad som i övrigt har förekommit vid ingripandet.

Den som genomfört en åtgärd enligt denna lag ansvarar för att protokoll upprättas.

Straffansvar för manipulation och befattning med manipulationsutrustning

11 § För *färdskrivarmanipulation* döms till böter eller fängelse i högst ett år den som

1. förfalskar eller raderar uppgifter på ett diagramblad till en färdskrivare eller på en utskrift från en färdskrivare, eller gör sådana uppgifter oläsliga,

2. förfalskar, blockerar eller raderar uppgifter som lagras i eller överförs från en färdskrivare eller som lagras på eller överförs från ett förarkort,
3. manipulerar färdskrivare, diagramblad eller förarkort så att uppgifter eller utskrifter kan förfalskas, blockeras eller raderas, eller
4. använder ett fordon som är försett med utrustning eller anordning som kan utföra det som anges i 2 eller 3.

12 § Den som tillverkar, utvecklar, innehar, distribuerar eller överlåter produkter som är konstruerade eller avsedda för att utföra det som anges i 11 § 1, 2 eller 3 eller bjuder ut sådana produkter till försäljning döms till böter eller fängelse i högst ett år.

Ansvar enligt första stycket ska inte dömas ut om ansvar för gärningen kan dömas ut enligt 11 §.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2026.

2 Förslag till lag om ändring i fordonslagen (2002:574)

Härigenom föreskrivs i fråga om fordonslagen (2002:574)¹

dels att 3 kap. 3 och 4 §§ ska ha följande lydelse,

dels att rubriken närmast före 2 kap. 13 § ska lyda ”Kontroll av fordons färdskrivare”,

dels att det ska införas fem nya paragrafer, 3 kap. 2 a och 3 a–3 d §§, och närmast före 3 kap. 2 a § en ny rubrik av följande lydelse,

dels att det närmast före 2 kap. 14 § ska införas en ny rubrik som ska lyda ”Kontroll av taxameter och annan utrustning för taxifordon”.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

3 kap.

Flytt av fordon

2 a §

En polisman eller bilinspektör som utför en kontroll av fordon i trafik enligt 2 kap. 10–14 §§ får besluta att fordonet ska flyttas till en annan lämplig plats, om det behövs för att kontrollen ska kunna utföras på ett säkert sätt eller om det saknas förutsättningar att genomföra nödvändiga kontroller på den plats där fordonet har stoppats.

3 §²

En polisman, en besiktnings- tekniker, en bilinspektör eller en tekniker har vid kontroll enligt denna lag rätt till tillträde till fordon och slutna utrymmen i fordon samt, i fall som avses i 2 kap. 10, 13 och 14 §§, till företags lokaler eller liknande eller till ett område i anslutning till dessa.

En tjänsteman vid Transportstyrelsen med särskilt förordnande har, vid kontroll enligt 2 kap. 13 § eller om det behövs för prövningen av ett ärende som styrelsen handlägger, rätt till tillträde till fordon

Vid kontroll enligt denna lag har en polisman, en besiktnings- tekniker, en bilinspektör eller en tekniker rätt till tillträde till fordon och slutna utrymmen i fordon. För att kontrollera att ett fordon är lastat på föreskrivet sätt, har en polisman eller en bilinspektör också rätt till tillträde till slutna utrymmen i fordonets last.

¹ Senaste lydelse av rubriken närmast före 2 kap. 13 § 2018:1124.

² Senaste lydelse 2011:417.

och slutna utrymmen i fordon samt till lokaler eller liknande eller till ett område i anslutning till dessa där ett fordon står uppställt.

En polisman eller en bilinspektör har rätt till tillträde till fordon och till slutna utrymmen i ett fordon eller dess last för att kontrollera att fordonet är lastat på föreskrivet sätt.

3 a §

Vid kontroll enligt 2 kap. 10, 13 eller 14 § av ett fordon som används av ett företag som avses i de bestämmelserna, har en polisman eller en bilinspektör rätt till tillträde till

1. lokaler och liknande utrymmen som används av företaget och till områden i anslutning till dessa utrymmen, och

2. andra områden som används i samband med transporter, om det kan antas att fordon som används av ett sådant företag finns där.

3 b §

Vid kontroll enligt 2 kap. 10 § har en tekniker som biträder vid kontrollen samma rätt till tillträde som en polisman eller en bilinspektör har enligt 3 a §.

3 c §

Vid kontroll enligt 2 kap. 13 § har en tjänsteman vid Transportstyrelsen med särskilt förordnande samma rätt till tillträde som en polisman eller en bilinspektör har enligt 3 och 3 a §§.

3 d §

Vid kontroll som behövs för att pröva ett ärende som Transportstyrelsen handlägger gällande ett fordon, har en tjänsteman vid Transportstyrelsen med särskilt förordnande rätt till tillträde till

1. fordonet och slutna utrymmen i fordonet, och
2. en lokal eller liknande utrymme och till ett område i anslutning till ett sådant utrymme, om fordonet står uppställt där.

4 §³

Den som utför sådan kontroll eller prövning som avses i 3 § första eller andra stycket får i samband därmed provköra ett fordon. Detsamma gäller den som Trafikverket särskilt har förordnat att utföra haveriundersökningar och den som Transportstyrelsen särskilt har förordnat att utöva tillsyn enligt produktsäkerhetslagen (2004:451).

Ett fordon får provköras av

1. den som enligt 3, 3 c eller 3 d § har rätt till tillträde till fordonet, dock inte vid kontroll enligt 2 kap. 12 §,
2. den som Trafikverket särskilt har förordnat att utföra haveriundersökningar, om fordonet omfattas av en sådan undersökning, och
3. den som Transportstyrelsen särskilt har förordnat att utöva tillsyn enligt produktsäkerhetslagen (2004:451), om fordonet omfattas av tillsynen.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2026.

³ Senaste lydelse 2011:417.

3 Förslag till lag om ändring i lagen (2016:319) om skydd för geografisk information

Häri genom föreskrivs att 6 § lagen (2016:319) om skydd för geografisk information ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

När det råder höjd beredskap, eller under annan tid som regeringen beslutar med hänsyn till Sveriges försvarsberedskap, får fotografering eller liknande registrering från luftfartyg inte utföras inom eller av sådana restriktionsområden som bestämts av regeringen enligt 1 kap. 8 § första stycket första meningen luftfartslagen (2010:500). Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får dock i enskilda fall besluta om tillstånd.

Tillstånd ska ges om fotograferingen eller registreringen inte kan antas medföra skada för totalförsvaret. Beslutet om tillstånd får innehålla villkor om att den geografiska informationen endast får användas för ett visst ändamål eller efter iakttagande av särskilda säkerhetsåtgärder.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer kan med stöd av 8 kap. 7 § regeringsformen meddela föreskrifter om att vissa myndigheter ska undantas från kravet på tillstånd.

Föreslagen lydelse

6 §

När det råder höjd beredskap, eller under annan tid som regeringen beslutar med hänsyn till Sveriges försvarsberedskap, får fotografering eller liknande registrering från luftfartyg inte utföras inom eller av sådana restriktionsområden som bestämts av regeringen *av militära skäl* enligt 1 kap. 12 § luftfartslagen (2010:500). Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får dock i enskilda fall besluta om tillstånd.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2026.